

Nationellt programområde barn och ungdomars hälsa

Verksamhetsplan 2020

Vision

Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa.
Tillsammans gör vi varandra framgångsrika.

Övergripande mål för utvecklad kunskapsstyrning

De övergripande målen för en utvecklad kunskapsstyrning nationellt, sjukvårdsregionalt och lokalt (region) är att vården är:

- **Kunskapsbaserad.** Vården ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet
- **Säker.** Vården ska vara säker. Riskförebyggande verksamhet ska förhindra skador. Verksamheten ska präglas av rättssäkerhet
- **Individanpassad.** Vården ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig
- **Jämlik.** Vården ska tillhandahållas och fördelas på lika villkor för alla
- **Tillgänglig.** Vården ska vara tillgänglig och ges i rimlig tid; ingen ska behöva vänta oskälig tid på vård eller omsorg
- **Effektiv.** Tillgängliga resurser ska användas på bästa sätt för att kunna erbjuda bästa möjliga vård till hela befolkningen.

Fortsättning på påbörjade insatser 2019

Eftersom vårt NPO spänner över nästan alla programområden är strategin att samarbeta med många och prioritera insatser som är specifika för barn och ungdomar

Vi planerar att dels driva egna insatser och NAG, dels ha med representant i andras insatser/NAG när barn och ungdomar ingår och även pröva på att ha gemensamt "huvudmannaskap" för NAG med annat NPO. Vi planerar också att kunna vara delaktiga i projekt som drivs av aktörer utanför NPO-systemet.

Insatsområde: Nationellt högspecialiserad vård

1. Motivering – behov och syfte

NPO deltar i Socialstyrelsens arbete med nationellt högspecialiserad vård. 2019 lämnade NPO en bruttolista med 23 områden (varav 8 prioriterade områden) till Socialstyrelsen. I slutet av 2019 började sakkunniggrupper den första beredningen av osteogenesis imperfecta, könsdysfori och vissa neuromuskulära sjukdomar.

I förslag från Socialstyrelsen för NHV för 2020, finns ytterligare flera områden där NPO barn och ungdomars hälsa kommer bli delaktiga.

2. Mål

Insatsen ska bidra till goda underlag för beslut om nationellt högspecialiserad vård.

3. Metod, åtgärd och tidplan

Områdena arbetas igenom successivt och bruttolistan uppdateras årligen. NPO medverkar i vissa fall i arbetet att ta fram uppdragsbeskrivning för sakkunniggrupper och nominera deltagare till dessa, svara på remisser och delta i beredningsarbetet inför Socialstyrelsens beslut.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatsen förväntas förbättra vårdkedjan och kunskapen kring utvalda områden.

5. Samverkan

Arbetet leds av Socialstyrelsen och innebär samverkan med andra berörda NPO.

6. Uppskattning av resursåtgång

Eftersom arbetet är löpande är det svårt att uppskatta resursåtgången. Perioder av beredningsarbete kräver stora resurser från NPO.

7. Uppföljning och utvärdering

Löpande arbete och kontakt med Socialstyrelsen.

Insatsområde: Barnhälsovård

1. Motivering – behov och syfte

Sveriges regioner har implementerat barnhälsovårdens nationella program i olika grad. Det finns skillnader för exempelvis remisskriterier, teambesök, hembesök, barnhälsovård för nyanlända och föräldraskapsstöd.

Hälsofrämjande insatser som rekommenderas i folkhälsopolitiska mål och hälso- och sjukvårdslagen får ibland stå tillbaka när regionernas definierar sina uppdrag till barnhälsovården i olika vård- och hälsoval utifrån lagen om valfrihetssystem.

2. Mål

Insatserna ska:

- ge förutsättningar för barnhälsovården i hela Sverige att erbjuda god och jämlik barnhälsovård till barn 0–5 år och deras vårdnadshavare
- bidra till att professionerna får stöd för att ge högkvalitativ och kunskapsbaserad barnhälsovård

3. Metod, åtgärd och tidplan

NAG barnhälsovård ska:

- kartlägga och analysera hur regionerna implementerat barnhälsovårdens nationella program
- föreslå åtgärder för att skapa förutsättningar för god och jämlik barnhälsovård
- arbeta för att regionerna använder det svenska barnhälsovårdsregistret (BHVQ) för systematisk uppföljning
- arbeta för att registrering i barnhälsovårdsregistret automatiseras
- samverka i nationella insatser och projekt initierade av SKL och Socialstyrelsen

4. Konsekvensbeskrivning

Insatsen förväntas skapa förutsättningar för jämlik och säker vård.

5. Samverkan

NAG barnhälsovård ska samverka med det svenska barnhälsovårdsregistret BHVQ.

6. Uppskattning av resursåtgång

NAG barnhälsovård har ett permanent uppdrag. Arbetsgruppen består av 8–10 ledamöter. För arbetsgruppens ordförande bedöms arbetsinsatsen motsvara 20 % arbetstid, för övriga ledamöter 10 %.

7. Uppföljning och utvärdering

NAG barnhälsovård rapporterar till och har kontinuerlig dialog med NPO barn och ungdomars hälsa kring fortsatt arbete och prioritering av identifierade områden.

Insatsområde: Långvarig smärta hos barn och ungdomar

1. Motivering – behov och syfte

Det är svårt att få fram statistik på hur många barn och ungdomar som har långvarig smärta. Internationella studier och en undersökning i Västra götalandregionen visar att närmare 25 % av befolkningen har långvarig smärta som påverkar deras liv. Upp emot 10 % av personerna med långvarig smärta uppger att smärtan har betydande påverkan på deras livskvalitet. Många upplever att de inte har tillgång till den vård de behöver.

Handläggningen och vården av barn och ungdomar med långvarig smärta har uppenbara brister i både primärvården och den specialiserade vården. Vården är ojämlik och de flesta regioner saknar vårdprogram för långvarig smärta hos barn och ungdomar.

2. Mål

Insatserna ska:

- bidra till att barn och ungdomar med långvarig smärta erbjuds god och jämlik vård i hela landet
- bidra till att professionerna får stöd för att ge högkvalitativ och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård

3. Metod, åtgärd och tidplan

NAG långvarig smärta hos barn och ungdomar ska:

- kartlägga och analysera nationella och internationella kunskapsstöd, aktuellt forskningsläge och det utbud av vård som finns för att stödja och behandla barn och ungdomar med långvarig smärta
- föreslå åtgärder för att uppnå god och jämlik vård av barn och ungdomar med långvarig smärta
- föreslå en modell för vårdprogram utifrån en sammanhållen vårdkedja inklusive uppföljning, utvärdering och beslutsstöd anpassade för barn och ungdomar med långvarig smärta

Modellen ska innehålla ett strukturerat omhändertagande av patienter som bidrar till kontinuitet och trygghet för patienten samt förebygger osammanhängande och onödiga vårdkontakter.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatserna ska skapa förutsättningar för god vård.

5. Samverkan

NAG långvarig smärta hos barn och ungdomar ska samverka med NAG smärta för vuxna (NPO nervsystemets sjukdomar).

6. Uppskattning av resursåtgång

NAG långvarig smärta hos barn och ungdomar har ett tvåårigt uppdrag. Arbetsgruppen består av 7–10 ledamöter. För ordförande bedöms arbetsinsatsen motsvara 10 % arbetstid, för övriga ledamöter 5 %.

7. Uppföljning och utvärdering

NAG långvarig smärta hos barn och ungdomar rapporterar till och har kontinuerlig dialog med NPO barn och ungdomars hälsa kring fortsatt arbete och prioritering av identifierade områden.

Förbättringsområden och föreslagna insatser 2020

Verksamhetsplanen för 2020 kommer troligen att kompletteras med insatsen att ta fram minst ett standardiserat vårdförlopp.

NPO kommer att samverka med myndigheter och SKL i olika referensgrupper och förbättringsarbeten. NPO har nära kontakt med Barnläkarföreningen och dess delföreningar och Riksföreningen för barnsjuksköterskor.

NPO räknar med att vara pilotområde för olika typer av förbättringsarbeten inom Nationellt system för kunskapsstyrning.

Insatsområde: Migrän

1. Motivering – behov och syfte

NPO barn och ungdomars hälsa har tillsammans med NPO nervsystemets sjukdomar identifierat bristande kunskap om och skillnader i behandling av migrän hos barn och ungdomar.

Det behövs utbildningsinsatser och beslutsstöd samt mätbara mål för behandlingen.

2. Mål

Insatserna ska:

- bidra till att barn och ungdomar med migrän erbjuds god och jämlik vård i hela landet
- bidra till att professionerna får stöd för att ge högkvalitativ, resurseffektiv och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård

3. Metod, åtgärd och tidplan

NAG migrän tillsammans med NPO nervsystemets sjukdomar.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatserna förväntas bidra till att patienterna få bättre behandling och ökad trygghet, att vården blir mer jämlik, att medarbetarna blir bättre utbildade och får tydliga beslutsstöd och att resurserna används mer effektivt.

5. Samverkan

Insatserna sker i samverkan med NPO nervsystemets sjukdomar.

6. Uppskattning av resursåtgång

Oklart innan uppdraget för NAG migrän har definierats.

7. Uppföljning och utvärdering

Oklart innan uppdraget för NAG migrän har definierats.

Insatsområde: Behandling av fetma hos barn och ungdomar

1. Motivering – behov och syfte

Fetma ökar bland barn och ungdomar i Sverige. Närmare var fjärde tioåring är överviktig. Drygt 3 % har fetma.

Barn med fetma utvecklar insulinresistens, blodfettrubbningar och leverpåverkan. Fetma har allvarlig påverkan på barnens framtida hälsa och livslängd. Vid BMI 45 vid 20 års ålder sjunker den genomsnittliga kvarvarande levnaden med 13 år. Flera studier styrker att fetma är en väsentlig faktor för utveckling av cancer.

Behandlingen av fetma hos barn och ungdomar varierar mellan regionerna och några regioner erbjuder ingen behandling. De allra flesta barn med fetma som inte får behandling har fortsatta problem när de blir äldre.

2. Mål

Insatserna ska:

- bidra till en jämlik behandling av fetma hos barn och ungdomar
- öka professionens kunskap om fetma hos barn och ungdomar
- bidra till ökad trygghet för patienterna

Mätbara mål formuleras våren 2020.

3. Metod, åtgärd och tidplan

NAG behandling av fetma hos barn och ungdomar ska:

- kartlägga och analysera nationella och internationella kunskapsstöd, aktuellt forskningsläge och befintligt utbud av stöd och behandling av fetma hos barn och ungdomar
- föreslå åtgärder för att uppnå god och jämlik vård av barn och ungdomar med fetma
- föreslå en modell för vårdprogram utifrån en sammanhållen vårdkedja inklusive uppföljning, utvärdering och beslutsstöd anpassade för barn och ungdomar med fetma

Modellen ska innehålla ett strukturerat omhändertagande av patienter som bidrar till kontinuitet och trygghet för patienten samt förebygger osammanhängande och onödiga vårdkontakter.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatsen förväntas bidra till jämlik vård i hela landet så att barn och ungdomar med fetma får den vård de har rätt till. Insatsen ska stödja regionernas beslut om resursfördelning och medarbetarnas beslut om behandling.

5. Samverkan

NAG behandling av fetma hos barn och ungdomar kommer troligen att samverka med NPO endokrina sjukdomar, NPO levnadsvanor, det nationella kvalitetsregistret för barnobesitas (BORIS) och Socialstyrelsen.

6. Uppskattning av resursåtgång

Resursåtgången är oklar innan uppdraget för NAG behandling av fetma hos barn och ungdomar har definierats.

7. Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering är oklar innan uppdraget för NAG behandling av fetma hos barn och ungdomar har definierats.

Insatsområde: Prevention av barnfetma

1. Motivering – behov och syfte

NPO barn och ungdomars hälsa deltar i ett innovationsprojekt som syftar till att förebygga barnfetma. Projektet startar våren 2020. Initiativet kommer ursprungligen från sju regioner, det stöds av Vinnova, samordnas av Swelife och har representation från hälso- och sjukvården, näringslivet och myndigheter.

Projektet bedöms ha ett stort nationellt värde eftersom det behövs en starkare kunskapsstyrning. NPO är projektets länk till kunskapsstyrningssystemet och NAG behandling av barnfetma.

2. Mål

Innovationsprojektets mål är ”Noll barnfetma vid skolstart 2030”.

3. Metod, åtgärd och tidplan

En eller flera ledamöter deltar i innovationsprojektet som sträcker sig till 2030.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatsen förväntas förstärka det nationella arbetet och bidra till ett tydligt kunskapsstöd för regionernas och kommunernas förebyggande arbete mot barnfetma upp till 6 års ålder.

5. Samverkan

Innovationsprojektet behöver samverka med NAG behandling av fetma hos barn och ungdomar.

6. Uppskattning av resursåtgång

Uppskattad arbetstid en dag per månad och ledamot.

7. Uppföljning och utvärdering

Utsedd NPO-representant rapporterar löpande till NPO barn och ungdomars hälsa. Innovationsprojektet delrapporteras 2025.

Insatsområde: Neonatologi

1. Motivering – behov och syfte

Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att arbeta för en bättre vårdkedja för neonatologi och minskade skillnader i landet. NPO barn och ungdomars hälsa avser att medverka i Socialstyrelsens arbete för att dra nytta av kunskapsstyrningssystemet och undvika dubbelarbete.

2. Mål

Projektets mål är att förbättra vårdkedjan kring neonatologi.

3. Metod, åtgärd och tidplan

Deltagande i workshoppar och arbetsgrupper.

4. Konsekvensbeskrivning

Insatserna förväntas leda till förbättringar genom en mer sammanhållen och genomtänkt vårdkedja.

5. Samverkan

NPO samverkar med Socialstyrelsen, berörda professionsföreningar och patientföreningar.

6. Uppskattning av resursåtgång

En NPO-ledamot beräknas behöva en arbetsdag per månad för arbetet under 2020.

7. Uppföljning och utvärdering

Utsedd NPO-representant rapporterar löpande till NPO barn och ungdomars hälsa.

Uppföljning och utvärdering

Verksamhetsplanen utvärderas årsvis av programområdet och är en del av den årliga uppföljningen av Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård.

Kommunikation

Strategisk och operativ kommunikation är en förutsättning för att det nationella programområdet ska kunna genomföra prioriterade insatser, nå sina mål och bidra till en god vård, samt för samverkan mellan regional, sjukvårdsregional och nationell nivå. Att planera kommunikation är en del av det nationella programområdets centrala arbetsprocesser och sker enligt gällande kommunikationsprinciper och kommunikationsstrategi för kunskapsstyrningssystemet. Kommunikation planeras i

samråd med utsett kommunikationsstöd kopplat till värdskapet för det nationella programområdet i samband med framtagande av verksamhetsplan samt vid behov.

Insatser 2020

NPO barn och ungdomars hälsa har tät kommunikation med flera myndigheter och professionsföreningar.

NPO planerar att medverka vid Barnveckan i Växjö april 2020 för att information om sitt arbete och lyssna in behov från verksamhetsföreträdare.

Tillsammans med Barnläkarföreningen planerar NPO att uppmärksamma berörda beslutsfattare på problemen med restnoterade och indragna läkemedel till barn.

En dialog med NPO nervsystemets sjukdomar pågår avseende att hitta en arbetsmetod för samarbete kring barnneurologi och kommer hitta sina former under 2020.

Sammanfattning 2019

Sammanfatta aktiviteter genomförda 2019.

- Under året kommer NPO att ha haft 10 fysiska egna heldagars möten på SKL i Stockholm.
- Dialoger med ett flertal av övriga NPO har under året skett på olika sätt, främst vad gäller vad som hör till vårt NPO och vad som hör till de mera sjukdomsspecifika NPO.
- I mars lämnades enligt uppdrag en bruttolista in till Socialstyrelsen gällande NPO:s bruttolista innehållande 23 vårdområden tänkbara för genomlysning inför nationell högspecialiserad vård som lämnades in i början av mars.
- En NPO-representant deltog vid utbildningsdag 4 april ”Trygg hela vägen – före, under och efter graviditet” anordnad av SKL.
- Hela NPO deltog vid hela/delar av Barnveckan i Örebro. Barnveckan är en årligen återkommande nationell konferens anordnad i samverkan med Svenska barnläkarföreningen och Riksföreningen för barnsjuksköterskor. Här togs många kontakter och NPO ansvarade för ett välbesökt seminarium under temat ”NPO – hot eller hägring”.
- Två NPO-representanter deltog på möte 8 april initierat av SKL, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten inom arbetet med överenskommelsen om insatser för ökad tillgänglighet inom barnhälsovården.
- Ordförande för NPO föredragande 5 maj på konferens Dagens medicin arena.
- NPO nominerar i maj deltagare till Socialstyrelsens sakkunniggrupper (SKG) för nationell högspecialiserad vård inom 4 grupper (könsdysfori, osteogenesis imperfekta, svår leversvikt och vissa neuromuskulära sjukdomar).

Under juni också medverkat i framtagande av uppdragsbeskrivningen för SKG vissa neuromuskulära sjukdomar.

- Under hösten 2018 och våren 2019 har arbetet med de ca 45 kunskapsstödj som påbörjats i ett av SKL initierat projekt nationellt kliniskt kunskapsstödj för barnmedicin och som ”ärvdes” i en primitiv form avslutats. Detta arbete har inneburit en hel del jobb och varit utmanande för hela NPO.
- Ordförande har under året haft ett flertal kontakter med ordförande i NKK (nationella kunskapsstödj) barn gällande samverkan.
- Under hösten 2018 deltog flera av NPO:s ledamöter vid de av Socialstyrelsens arrangerade workshops gällande framtagande av kunskapsstödj för Neonatalvården. Detta arbete har fortsatt under våren 2019 med en arbetsgrupp som träffats 5 ggr för att avgränsa lämpliga områden; i denna arbetsgrupp har en ledamot från NPO deltagit. Under hösten 2019 har arbetet med att ta fram utvalda kunskapsstödj påbörjats av ett projekt där NPO:s ledamot är ordförande i styrgruppen.
- Två ledamöter från NPO har deltagit vid telefonavstämningar samt vid två fysiska mötet i Swelifes projekt kring prevention av barnfetma.
- En ledamot i NPO har via videomöte tagit del av och haft en dialog kring arbetet med BARN – PREM som är ett utvecklingsprojekt inom ramen för arbetet med Nationell Patientenkät på SKL.
- Den 22/8 hade hela NPO dialog med 7 av de 8 Nationella kvalitetsregister som bedömts att NPO är primärt ansvariga för. Efter det fylldes det av NSG utskickade dokumentet ”medskick/synpunkter utifrån befintliga Nationella kvalitetsregister 2019” i och lämnades in i slutet av september. Detta arbete upprepas årligen.
- Ordförande och processtödj deltar i en arbetsgrupp inom kunskapsstyrningen som handlar om att ta fram en modell för behovs- och omvärldsanalys. Arbetet startade i september.
- Under hösten kommer NPO troligtvis att för NSG patientsäkerhet testa ett förslag till stödj för programområdenas arbete med patientsäkerhet.
- Ordförande och processtödj hade i slutet av augusti ett möte med den nya ansvariga och avgående person för barnklostret på Socialstyrelsen. Tidigare under året har ett flertal kontakter skett.
- Ordförande och en ledamot deltar den 27 september på ett möte på Socialstyrelsen om att ta fram förslag på områden som kan genomlysas vidare i arbetsprocessen för nationell högspecialiserad vård.
- SKL hade i september en nätverksträff för det nationella barnrättsnätverket och en av NPO:s medlemmar deltog och ansvarade tillsammans med Marie Laurentz från stödfunktionen för en programpunkt.

- Två representanter för Myndigheten för vård och omsorgsanalys deltar på NPO:s möte den 25 september för att inhämta synpunkter gällande uppföljningen av satsningen på kvinnors hälsa med utgångspunkt i en publicerad rapport.
- Ordförande i NPO har varit referensperson för projektet ”Digitalisering inom mödrahälsovården” som genomförs av SKL.
- Ordförande har varit referensperson för SKL gällande kartläggning av ungdomsmottagningar.
- Ordförande har varit referensperson Socialstyrelsen gällande implementering av nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor, med fokus på kvinnors hälsa.
- Dialog med ordförande i BLF (barnläkarföreningen) och NPO om gemensamma frågor vid möte i oktober.
- Socialstyrelsen och skolverket anordnar den 14 november en workshop kring uppdatering av Vägledning för elevhälsan där en ledamot från NPO kommer att vara med via video.
- Ordförande medverkar 2018 och 2019 vid nationellt verksamhetschefsmöte för barnkliniker.